



**“Azərbaycan xalqının özünü, öz dövlətini qoruya bilən əsgərləri, zabitləri, ordusu var”.**



# AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 29 yanvar 2022-ci il №8 (2619) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

## Xocalı soyqırımının otuzuncu ildönümü haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan tarixinin ən dəhşətli səhifələrinən biri olan Xocalı soyqırımından 30 il ötür.

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Ermənistən silahlı qüvvələri beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini kobudcasına pozaraq keçmiş sovet ordusunun Xankəndidə yerləşən 366-ci alayının iştirakı ilə Xocalı şəhərinə hücum etdi və dinc əhaliyə misli görünməmiş qəddarlıqla divan tutdu.

Xocalı soyqırımı zamanı 106 qadın, 63 uşaq, 70 qoca olmaqla, 613 şəxs mehz azərbaycanlı olduqlarına görə ağlaşılmaz vəhşiliklə qətlə yetirildi, 487 dinc sakin ağır yaralandı, 1275 nəfər isə girov götürüldü.

Xocalı qətləmə Ermənistən uzun illərdən bəri Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi planlaşdırılmış etnik təmizləmə və təcavüz siyasetinin tərkib hissəsi idi. Soyqırımının töredilməsinə görə Ermənistən o zamankı siyasi-hərbi rəhbərliyi məsuliyyət daşıyır.

Ermənistənən azərbaycanlılara qarşı töretdiyi Xocalı soyqırımı, eləcə də Bağış-Ayrım, Qardaşlı, Ağdaban və Başlıbel qətləmələri ilə müşayiət olunan hərbi təcavüzü nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizi qederi işğal edildi, 20 min vətəndaşımız qətlə yetirildi, 50 min nəfərdən artıq adam yaralandı və əlil oldu. Azərbaycan böyük humanitar fəlakətlə üz-üzə qaldı.

Ermənistənən daim mülli əhalini hədəf seçən təxribatlarına və hərbi təcavüzünə cavab olaraq, 2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan xalqı əzəli torpaqlarının işğaldan qurtarılması, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin tələblərinin yerinə yetirilməsi və tarixi ədalətin bərpə edilməsi uğrunda Vətən mühərribəsindən qalxdı.

Vətən mühərribəsinin gedisatında Ermənistən Gəncəni, Bərdəni, digər şəhər və kəndlərimizi kütlevi məhvətmə imkanlarına malik ballistik və reaktiv raketlər, kasetli bombalarla hədəfə alması bir daha sübut etdi ki, zamanla metodlar dəyişsə də, məlli əhaliyə qarşı qanlı cinayətlər töretdiklərən Ermənistən tərəfinin daim həyata keçirdiyi dövlət siyasetidir. 44 gün sürən döyüşlər nəticəsində rəşadətli Azərbaycan Ordusu parlaq qələbə qazanaraq doğma torpaqlarımızı işğaldan azad etdi.

Haqq səsimizin dünyaya çatdırılması və Xocalı soyqırımının beynəlxalq aləmdə tanıdılması üçün ötən illər ərzində məqsədönlü fəaliyyət göstərilmiş, 2008-ci ildən isə bu fəaliyyət "Xocalıya ədalət" beynəlxalq kampaniyası ilə geniş vüsət almışdır. Həzirdə Xocalı soyqırımı bir sıra ölkələr tərəfindən tanınmış və faciəyə beynəlxalq siyaset qeyd olunmuşdur.

Xocalı soyqırımına hüquqi qiymət verilməli və bu dəhşətli faciəni töredənlər öz layiqli cəzalarını almmalıdır.

Azərbaycan xalqı heç bir vaxt Xocalı faciəsini unutmayacaq.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Xocalı soyqırımı zamanı qətlə yetirilmiş soydaşlarımızın əziz xatirəsini faciənin otuzuncu ildönümü ərefəsində bir daha dərin hüznə yad edərək qərara alıram:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası Xocalı soyqırımının otuzuncu ildönümü ilə əlaqədar tədbirlər planı hazırlanıb onun həyata keçirilməsini təmin etsin.

İlham Əliyev  
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 yanvar 2022-ci il

## Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV:

*Müharibədən sonra həm müasir tələblərə cavab verən silah-sursat, texnikalar alınır, eyni zamanda, yeni silahlı birləşmələr yaradılır!*

## Komando - havada, quruda və dənizdə



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin göstərişinə əsasən, 44 günlük Vətən mühərribəsinə zəfərlə nəticələndirən Azərbaycan Ordusunda İslahatların həyata keçirilməsi prosesi davam etdirilir, onun modernləşdirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılır. Vətən mühərribə zamanı qələbənin elde olunmasında mühüm rol ola xüsusi təyinatlıların fəaliyyəti onu deməyə əsas verir ki, bu qoşun növü keçirilən təlim və kurslar, eyni zamanda, qazandığı döyüş bacarıqları sayəsində qarşıya qoyulan tapşırıqları sürətlə və yüksək dəqiqliklə icra etmək qabiliyyətinə malikdir. Döyüşlər zamanı elde olunan təcrübə göstərdi ki, xüsusi təyinatlıların çevikliyinə, onların şüretli manevr imkanlarına adekvat birləşmələrin qurulmasına ehtiyac var. Məhz ona görə də orduda həyata keçirilən İslahatların tərkib hissəsi kimi Ali Baş Komandanın tapşırığı ilə Azərbaycan Ordusunda yeni əməliyyat hərbi

hissələrinin - Komando birləşmələrinin yaradılmasına başlanılıb. Bu bölmələrin təşkil xüsusi təyinatlı qüvvələrlə birgə icra olunacaq əməliyyatlarda olduqca önemlidir.

Azərbaycan Ordusunda peşəkarlığın artırılması, digər bölmələrlə qarşılıqlı tapşırıqların daha effektiv yerinə yetirilməsi üçün artıq bir neçə yeni komando hərbi hissəsi yaradılıb və bu proses davam etdirilməkdədir.

Ali Baş Komandan İlham Əliyev Xocavənd rayonunun Hadruto qəsəbəsində yeni yaradılan komando hərbi hissəsinə döyüş bayrağının təqdim olunması mərasimində deyib: "Komando hərbi hissəsinin yaradılması bizim üçün yenilikdir. Bir yox, iki yox, bir çox Komando briqadaları artıq Azərbaycanda yaradılır və bu briqadalar istənilən hərbi vəzifəni icra etməyə qadir olacaqlar. Yüksek təlim keçmiş, yüksək iradə nümayiş etdirmiş və Vətən uğrunda özləri ni fəda etməyə hazır olan övladlarımız bu briqadalarla xidmət edəcəklər. Bu bizim ordumuzun gü-

cünü böyük dərəcədə artıracaq. Bir daha demək istəyirəm ki, belə briqadalar çox olacaq, minlərlə hərbçimiz bu briqadalarда xidmət edəcəklər. Beləliklə, Azərbaycan Ordusu bundan sonra da öz peşəkarlığını və yüksək mənəvi rühunu qoruyacaqdır".

İşgaldən azad olunan ərazilərdə çətin coğrafi relyefin - dağların, six meşələrin mövcud olması nəzərə alınmaqla komandolar xüsusi təlimlərdən keçir. Hərbi qulluqçular komando kursunda əlbəyaxa döyüş növlərinə yiyələnməklə yanaşı, paraşüt, dağ xızəkcilik, snayper, eləcə də digər fiziki və döyüş hazırlığı təlimlərinə də cəlb edilirlər. Kursu uğurla bitirən həyət komando bölmələrinə daxil edilir və onlara mavi beretlər təqdim olunur. Komandoların əsas fəaliyyət istiqaməti çətin şəraitdə döyüş tapşırıqlarını icra etməkdir. Bu bölmələr hərbi texnikaların hərəkət edə bilmədiyi ərazilərdə əməliyyatları yerine yetirə bilmək vərdişlərinə sahibdir.

(Ardı 2-ci səhifədə)



# Azərbaycanın müdafiə nazirinin İrana rəsmi səfəri



Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmeti xəbər verir ki, İran İslam Respublikasında rəsmi səfərdə olan Azərbaycan

General-polkovnik Zakir Həsənov səfirliliyin inzibati binasında ulu önder Heydər Əliyevin büstü öününe gül dəs-

Seyid İbrahim Rəisi bu ölkədə rəsmi səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun rehbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

İran Prezidenti Seyid İbrahim Rəisi xalqlarımızın əsrlər boyu məhribən qonşuluq şəraitində yaşadığını, Azərbaycan-İran ikitərəfli münasibətlərinin bütün sahələrde uğurla inkişaf etdiyini bildirib.

Ölkələrimiz arasında əla-qəllerin genişləndirilməsi baxımından qarşılıqlı səfərlərin önemini vurğulayan İran İslam Respublikasının Prezidenti dostluq ve qardaşlıq münasibətlərinin qarşidakı illərdə də uğurla inkişaf edəcəyinə əminliyini ifadə edib.



cənab İlham Əliyevin salamalarını Prezident Seyid İbrahim Rəisiyə çatdırıb.

Müdafiə naziri Silahlı Qüv-

mat verib.

Görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli dostluq münasibətlərinin müxtəlif istiqqa-



Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov Azərbaycan Respublikasının İran İslam Respublikasındaki səfirliyini ziyarət edib.

tələri qoyaraq xatirəsini ehtiramla yad edib.

\* \* \*

Yanvarın 26-da İran İslam Respublikasının Prezidenti

Qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığını bildirən general-polkovnik Zakir Həsənov Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı



vələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində qələbəmizdən sonra azad edilmiş ərazilərimizdə görülen işlər barede məlu-

mətlərdə, o cümlədən hərbi eməkdaşlıq sahəsində inkişafından məmənunluq ifadə olunub, qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlərlə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

## Azərbaycanın müdafiə naziri Pakistan tərəfinə başsağlığı verib

Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov Pakistan İslam Respublikasının Quru Qoşunları komandanı general Qamar Caved Bacvaya və Birleşmiş Qərargah Rəisləri Komitəsinin sədri general Nadim Razaya başsağlığı ünvanlayıb.

Başsağlığında deyilir: "Bəlucistan bölgəsində xainçəsinə edilmiş terror hücumu zamanı qardaş Pakistan Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçularının şəhid olması və yaralanması haqqında məlumatlar məni dərindən kədərləndirir.

Həlak olanlara Allahdan rəhmət dileyir, onların yaxınlarının dərdlərinə şərık olur, ailələrinə dərin hüzünle başsağlığı verir və səbir diləyirik. Ruhları şad, xatirələri əziz olsun. Büttün yaralılara Tanrıdan şəfa diləyirəm".

## Tovuz rayonu istiqamətində mövqelərimiz atəşə tutulub

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmeti xəbər verir ki, Ermənistən silahlı qüvvələrinin bölmələri yanvarın 27-si saat 20:58-dən 23:00-dək dövlət sərhədinin Tovuzqala rayonunun Çinarlı yaşayış məntəqəsində yerləşen mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun Tovuz rayonunun Koxanəbi yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərini atıcı silahlar-dan fasılələrlə atəşə tutub.

Ordumuzun qeyd olunan istiqamətdə yerləşən bölmələri tərəfindən müvafiq tədbirlər görülüb.

Azərbaycan Ordusunun sıralarında şəxsi heyət və hərbi texnika baxımdan itki yoxdur.

Əməliyyat şəraitü Azərbaycan Ordusunun tam nəzarəti altındadır.

## Komando - havada, quruda və dənizdə

### (Əvvəl 1-ci səhifədə)

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov yeni yaradılan komando hərbi hissələrində birində Türkiyədə uzun müddətli "Komando hazırlığı kursu" keçmiş şəxsi heyətə beretlərin təqdim ediləməsi mərasimində çıxış edərək bildirib ki, Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçularının peşəkarlığının daha da yüksəldilməsinə böyük töhfə verən bu kimi kurslar bundan sonra da davam etdiriləcək.

Komandalar orduda en tələbkar, qabaqcıl təlim və təhsil görmüş hərbi qulluqçular dan seçilir. Komando qısa müddətə hədəfin keşfiyyatını aparan, mövcud vəziyyətin qiymətləndirməklə hədəfi məhv edərək tapşırığı uğurla başa vuran hərbi qulluqçulardır.

Dünyada müxtəlif dövlətlərdə mövcud olan komandalar, həmin ölkələrin müdafiəsində en təsirli qüvvələrdən biri olaraq qəbul edilir.

İllərdir PKK və digər terror təşkilatları ilə en çətin ərazi-lərdə və şəraitdə inamlı mü-



barizə aparan, onlara göz açmağa imkan verməyən Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin komando birlikləri, xüsusiələr dağ komandoları dünyadan en qabaqcıl komandoları sırasında yer alır. Bu sahəde böyük təcrübəyə malik qardaş Türkiyə ilə Azərbaycan arasında imzalanmış "Hərbi təhsil sahəsində eməkdaşlıq haqqında" müqavilə çərçivəsində Türkiyənin Sparta şəhərində yerləşən Dağ Komando Mək-

təbi və Telim Mərkəzi Komandanlığında hərbi qulluqçularımız komando kurslarını uğurla bitirərək Vətənə qayıdır. Dağ Komando Məktəbi və Telim Mərkəzi Komandanlığı dünyada en çətin hərbi təlimlərə ev sahibliyi etməsi ilə tanınır.

Yeni yaradılan komando hərbi hissələrində şəxsi heyətin döyüş hazırlığının daha da artırılması məqsədilə müttəmadi telim-məşqlər keçirilir.

Yaradılan Komando birlikləri düşmənə qorxu, dosta isə güvən verir. İşğaldan azad edilən ərazilərin coğrafi relyefi nə qədər çətin olsa da, ağır telimlərdən keçmiş yüksək fiziki dözümlülüyə və döyüş qabiliyyətinə malik olan Azərbaycan komandosu gecə-gündüz, isti-soyuq demədən havada, quruda, dənizdə hər zaman və hər yerdə verilən istənilən döyüş tapşırığının öhdəsindən layiqince gəlməyə qadirdir.

**Ariz CƏFƏROV**  
Azərbaycan Ordusunun  
Sənədli və Tədris Filmləri  
Mərkəzi

# Müdafiə Nazirliyinin Kollegiya iclası keçirilib

*Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, yanvarın 28-də Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun rəhbərliyi ilə 2021-ci ilin yekunlarına dair Müdafiə Nazirliyi Kollegiyasının iclası keçirilib.*



İclasa nazir müavinləri, qoşun növləri komandanları, nazirliyin baş idarə, idarə, xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələri, xidmət və müstəqil şöbə rəisləri cəlb olunub. Azad edilmiş ərazilərdə dislokasiya olunan hərbi birlik, birləşmə komandirləri, o cümlədən digər məsul zabitlər iclasa video-bağlantı vasitəsilə qoşulublar.

Övvəlce xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin və şəhidlərin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

İclada müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Kərim Vəliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanının tapşırıqına əsasən, ötən il ordu quruculuğu sahəsində aparılan islahatlar, qoşunların imkan və qabiliyyətlərinin artı-

rılması, əməliyyat və döyüş hazırlığı, silah və texnika ilə təchizatı, maddi-texniki təminatı, peşəkar kadrların komplektləşdirilməsi, şəxsi heyətin mənəvi-psixoloji hazırlığı və digər sahələrdə əldə edilən nailiyyətlər barədə geniş məruzə ilə çıxış edib.

General-polkovnik Kərim Vəliyev qeyd edib ki, hesabat dövrü ərzində Azərbaycan Ordusunda müxtəlif növ hərbi təlimlər, döyüş hazırlığı məşğələləri keçirilib, qoşunların döyüş qabiliyyəti artırılıb, şəxsi heyətin peşəkarlıq səviyyəsi yüksəlib. Azad edilmiş ərazilərdə dislokasiya olunan hərbi hissələrdə quruculuq işləri aparılıb, yeni hərbi obyevtlər istifadəyə verilib, şəxsi heyətin sosial-meşət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm addımlar atılıb.

Qeyd olunub ki, Baş Qərar-

gah və ümumilikdə Müdafiə Nazirliyinin mərkəzi aparatında, qoşun növləri qərargahlarında təşkilati-struktur dəyişiklikləri edilib. Quru Qoşunları Komandanlığı, yeni birlik, birləşmələrin tərkibində əməliyyat (komando) birləşmələri və digər bölmələr yaradılıb və onların əməliyyat imkanları genişləndirilib.

Kollegiya iclasında müdafiə nazirinin müavini - Əlahiddə Ümumqoşun Ordu komandanı general-polkovnik Kərəm Mustafayev, müdafiə nazirinin müavini - Maddi-Texniki Təminat Baş İdarəsinin rəisi general-leytenant Nizam Osmanov, müdafiə nazirinin müavini - Quru Qoşunlarının komandanı general-leytenant Ənvər Əfendiyev, müdafiə nazirinin müavini - Hərbi Hava Qüvvələrinin komandanı general-leytenant Ramiz Tahirov bölmələrin döyüş qabiliyyətinin artırılması, xidməti-döyüş fəaliyyətinin təşkili və döyüş hazırlıma vəziyyətinin yüksək səviyyədə saxlanılması ilə bağlı 2021-ci il ərzində keçirilən təlim-məşqlər və görülen digər tədbirlər barədə məruzə ilə çıxış edilib.

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov 2021-ci ildə xidməti-döyüş hazırlığının yekunları və 2022-ci tədris ilində qarşıda duran əsas vəzifələr barədə yekun çıxışı edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Azərbaycan Ordusu-



na verdiyi qiyməti, göstərdiyi diqqət və qayğıni xüsusi qeyd edən müdafiə naziri Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında son iller ərzində əldə edilen uğurları qeyd edib.

Bildirilib ki, ötən illərdə olduğunu kimi, cari ildə də əsas diqqət Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanının Azərbaycan Ordusunun qarşısında qoyduğu bir sıra vacib tapşırıqların və bundan irəli gələn mühüm məsələlərin həllinə yonəldilib.

Nazir qeyd edib ki, 2021-ci ildə Azərbaycan Ordusunun xidməti-döyüş fəaliyyətinin təhlili qarşıya qoyulan bütün tapşırıqların tam həcmde yerinə yetirildiyini göstərib.

İclada Quru Qoşunları, Əlahiddə Ümumqoşun Ordu, Hərbi Hava Qüvvələri, Hərbi Dəniz Qüvvələri və Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin inkişafı, təkmilləşdirilməsi məsələlərinə xüsusi diqqət yetirildiyi vurğulanıb.

General-polkovnik Zakir Həsənov hərbi islahatların davam etdirilməsi və qoşunların döyüş qabiliyyətinin, o cümlədən əməliyyat imkanlarının daha da artırılmasının 2022-ci ildə də prioritət məsələ olacağını xüsusi qeyd edib.

Ötən il ərzində həyata keçirilən tədbirləri təhlil edən müdafiə naziri qoşun növlərinin fəaliyyətini qiymətləndirib, döyüş hazırlığı və mənəvi-psixoloji vəziyyət, müdafiə sistemi və onun hərəkəli təminatı, o cümlədən dövlət sərhədində əməliyyat şəraitinin ciddi nəzarətdə saxlanılması məsələlərini diqqətə çatdırıb, qoşunların döyüş qabiliyyətinin daha da artırılması məqsədile 2022-ci ildə icra olunacaq fəaliyyətlər və qarşıda duran vəzifələr ilə bağlı komandır-reis heyəti qarşısında müvafiq tapşırıqlar qoyub.

Sonda Kollegiya iclasının qərar layihəsi müzakirə edilərək qəbul olunub.

## Media nümayəndələri ilə keçirilən təlimlər başa çatıb



*Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi, Xarici İşlər Nazirliyi, Medianın İnkışafı Agentliyi və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən "Müharibədən sonrakı reallıqlar və media" başlıqlı təlimlər başa çatıb.*

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmeti xəbər verir ki, təlimin sonuncu günündə iştirakçılar Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat Xidmətində, Hərbi Nəşriyyatında, "Azərbaycan Ordusu" qəzeti redaksiyasında, eləcə də Azərbaycan Ordusunun Sənədləri və Tədris Filmləri Mərkəzində olublar.

Media nümayəndələrinə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində qazanılan qələbədən danışılıb.

Döyüş əməliyyatlarının ge-



dışatında Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyətinin mənəvi-psixoloji vəziyyətinin yüksək səviyyədə saxlanılması, müharibə reallıqlarının operativ qaydada ictimaiyyətə çatdırılmasında Müdafiə Nazirliyinin mətbu organelərinin rolü barədə etrafı melumat verilib.

Eyni zamanda, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə media nümayəndələrinin fəaliyyətinin təşkili və nəzərə alınmalıdır digər vacib məqamlar izah olunub.

Təlim çərçivəsində Azərbaycan Hərbi Tarixi Muzeyinə

ekskursiya təşkil edilib. Jurnalistlər Azərbaycan hərbi tarixini əks etdirən müxtəlif eksponatlarla, Vətən müharibəsində şəhid olmuş hərbçilərin şəxsi eşyaları, geyimləri və düşməndən qənimət kimi götürülmüş silahlarla tanış olublar.

Iştirakçılara "Müharibə tarixinin formalşmasına KİV-in rolü" mövzusunda brifinq və "Qələbə yolunda jurnalistlər" adlı qisametrajlı film təqdim edilib.

Sonda media nümayəndələrinə sertifikatlar verilib, xatirə şəkli çəkdirilib.





# Daşaltının qisası daş altında qalmadı!



(Əvvəli 4-cü səhifədə)

Əbdül Noçuyevin baxışları Xatirə qayasında avtomatının sinəsinə sıxan hərbçidən üzülmür. Oğlunun əsgəri olmuş əsgərlərin davamçısı kimi baxır ona. Ataya ele gelir ki, oğlu Surxayın məsləhətlərini, tövsiyələrini bu əsgər də dinleyib. Ataya ele gelir ki, həmin əsgər indi Vətən Mühəribəsi Qəhrəmanı şəhid kapitan Surxay Noçuyevin ruhunun qarşısındadı, bu ruhun göstərişi ilə döyük növbətçiliyindədi...

Əbdül Noçuyev Xatirə qayasında uca ruhlara görə faragat dayanmış əsgəre Azərbaycan Ordusunun yenilməzliyinin timsali kimi baxır. Həsrət var o baxışlarda. Daşaltının üst tərefində Şuşaya sarı gedən yola qarışan baxışların doğmалığını biz də duyururq, hərbçilər də duyurlar.

Oğlu da Şuşaya o yolla getmişdi - o yol kapitan Surxay Noçuyevin döyük yolu olub; qəhrəmanların döyük yolu qələbə yoldu...

"Gec olsa da gəldik. Sinəne düşən ayaq izlərinizi taleyimizə qazanc bilirik...", - Surxayın torpaqla könül söhbətində belə dediyini güman edirəm. Təkcə Surxay deyil, Şuşaya çatan döyüşcülerin hamisi belə deyib. Neçə on illər keçəcək, bu könül söhbəti unudulmayacaq...

İşığa dönen döyük, döyüşcülerini Daşaltından Şuşaya aparırdı. Dünyanın heyrətinə döncəkdi bu döyüşlər...

Xatırlayıram ki, Zəfərdən az sonra mayor Aydin Osmanov demişdi: "Hər döyükçü Şuşanın azad edilməsində iştirak etməyi, Şuşanı işğaldan azad edəcək döyüşlərin iştirakçısı olmayı arzulayırdı. Döyükçü istəyirdi, döyükçü istəyinə sığınan vətəndəst istəyidi. Daşaltından Şuşaya bir döyükşük yol vardi. Bu döyükşün ağır döyük olacağını biliirdik. Bu döyükşü də qələbə ilə başa çatdıracağıma əmin idik...". Onda necə qurulanmışdım, indi də eləcə qururlanıram. Daşaltı döyüşləri haqqında Daşaltida eşitdim üçün, Daşaltı döyükşərinin şəhidlərinə ehtiram kimi Daşaltida olduğumuz üçün, Daşaltı döyükşərini Şuşada davam etdirənlərin, Daşaltı qələbəsini Şuşa qələbəsiyle tamamlayanların bir qrupu ilə nəfəs-nəfəsə olduğunu üçün...

Vətən Mühəribəsi Qəhrəmanı kapitan Ramazan Hudulov deyir ki, Daşaltına çatanda döyüşcülərə son göstərişlərimi vermişdim: 28 il əvvəl Daşaltı əməliyyatında şəhid olanları

da ruhunu sıranızda bilin. Qələbə qazanmalıq, qələbə qazanacaq. Onda ilk təşəkkür 1992-ci ilin 25 yanvarında burada şəhid olanların ruhundan eşidəcəksiniz.

Onu da demisdim ki, müüm mövqə qələbəsi, Daşaltının ermənilərən temizlənməsi Şuşaya yol açacaq. Bu yolu açanların sırasında siz də olacaqsınız. Dediklərim döyükçülərimizin döyük əzmini, qələbə ruhunu kükretmişdi. Şəkillərən gördüyüümüz Şuşa bütün əzəmetiyle görünənde, o ucağıa əl uzatdıq, çatmadı.

Kəlmələrdən duyğulanıram. Eşidənlərin hamısı duyğulanır. Kapitanın səsində həyəcanlanan çaları da var. Nəyin həyəcanlı görüsen? Yüz günlərin o üzündən boy göstərən Qəlebenin sevincimi, Qəlebeni görməyənlərə görə qəhermi?

Danişanılar bir döyükşün tarixidi, Vətən mühəribəsinin tarixi kimi dinlənilirdi. 2020-ci il sentyabrın 27-dən noyabrın 10-na kimi davam edən döyüşlərdən həyəcansız danişmaq mümkün deyil.

Bu xatırlama zabitin özünü də həyəcanlandırmışdı, bizi də; xatırlatma bir döyükşün tarixidi, bir döyükşün tarixi - Vətən mühəribəsinin tarixi. "Bu döyüşlərdən adı emosiya ilə danişmaq mümkün deyil. Bu döyük dünya mühəribələr tarixinde olmuş heç bir döyükşə müqayisə oluna bilməz. Rusiya mətbuatında çoxumuz belə bir informasiya oxumuşaq: "Bele döyük, dövlət, Vətən sevgisi görən olubmu, demək çətindir. Dağ yuxarı, şəhidi çiynində, döyük-döyükə qan-tər içində qalxırı Azərbaycan ordusu. Nə yaralısını, nə şəhidini əldən buraxmırı. Nəfəs almaq Şuşaya çıxdılar".

Şuşaya çatmışdır ("çatmışdır" ifadesinə görə özümü qinayıram. Döyük-döyükə, sildirimləri aşa-aşa, keçilməzlilikləri keçə-keçə gedilən yola görə, bu niyyətə görə, illərə arzulanan məkanda nəfəs dərənlərin Vətən sevgisine görə, bu sevginin dönəməliyinə görə,...). Ciddi məqavimət göstərən düşmənin son ümidi də cılıklıyəcək döyükşə gedirdi. Döyükşə sentyabrın 27-de başlayan əks-hücumdan keçib gəlmişdilər. Bu döyükşə işğalı sonlandıracaqdı - işgalin son döyükşərindən biri kimi tarixləşəcəkdir...

Surxay Noçuyev 1988-ci ilde Zəngilanın Məmmədbəyli kəndində anadan olub. Qaçqınlıqla 5 yaşındaydı. Bakıda xarici dil təməyülli gimnaziyaya

da təhsil almışdı. 14 yaşında C.Naxçıvanski adına hərbi liseye daxil olmuşdu. Sonra Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinde təhsil almışdı. 2011-ci ildən hərbi xidmətdəydi. Vətən mühəribəsi başlayanda onun xidmət etdiyi hərbi hissə də döyükşələrə cəlb olundu. Füzulidə, Qubadlıda döyüdürlər. Qələbələr ömür yazdı. Bele ömürlərə gərəkli ömür desəm, kimse məni qınamaz. Zəferin pyedestalıda gərəkli ömürlər. O ömürlərə biz də borcluyuq, tərix də borcludur.

Kapitan Surxay Noçuyev gülə yarası aldı, şəhid oldu...

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə kapitan Surxay Noçuyev "Vətən Mühəribəsi Qəhrəmanı" adı verildi...

Surxayın oğlu Uğur 6 yaşındadı. Qəhrəmanlığın nə olduğunu o da dərk edir. O da deyəcək ki, en duru ömür "Ana, Vətən, Ana Vətən" deyənlərin ömrüdü. Qızı Fidan Vətən müharibəsiyle yaşıddı...

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Vətən mühəribəsində şəhid olanlara görə dedi: "...Biz bu qələbəyə görə onlara borcluyuq. Onlar torpaqlarımızı işğalçılarından qarış-qarış azad edib, onlar bizim bayraqımızı işğaldan azad edilmiş torpaqlarda qaldırib, bayraqımızı orada dalğalandırıblar. Bu, bizim hamımızın qələbəsidir, bütün Azərbaycan xalqının. Azərbaycan xalqı bir daha göstərdi ki, nə qədər böyük xalqdır, nə qədər vətənpərvər xalqdır, nə qədər dəmir iradəye malik olan xalqdır". Bu kəllamları Daşaltı döyükşərində şəhid olanların anim tədbirində dəaha duygusalıqla xatırlayıraq. Daşaltida iki Daşaltı döyükşündən danışılır. Sonuncu döyükşə qəhər də yaşıtdı, böyük qürur da. Qələbə yaşınlımiş qəheri qururla künd eləyəndə, görəsən, tarix erməniliyin işleklerinə görə nələr düşüb...

Tibb xidmeti leytenantı Ceyhun İsmayılov hərbi tibb fakültəsinin mezunudu. Hərbi xidmətinin ikinci ayında Vətən mühəribəsi başlayıb. Hərbi həkim kimi ilk yaralıya Füzuli uğrunda gedən döyükşərə yardım göstərib:

- Bir qədər qəhrələmişdim, üstəlik də həyəcan. Özümü əle ala bildim. Yaralını döyükşün içində çıxarddım. Döyükşən sonra komandır mənə də təşəkkür elan etdi. Bu təşəkkür mənə herbi xidmət zəmənəti oldu, - tibb xidməti leytenantı Ceyhun İsmayılov döyükşərən ilk günlərini belə xatırlayır. - Topxanada başından yaralanan döyükşüyə yardım göstərənə onun qırıq-qırıq dedikləri üreyimi qana döndəri: "Döyükşü davam etdirə biləcəmmi, həkim?". Ümid verdim. Bu ümid həm ona, həm də özümə təsəlli idi. Qururlarımdı ki, Azərbaycan əsgəri tekce bir döyükşün sonu üçün döyükşür, Qələbə üçün döyükşür. Həmin yaralı əsgər Daşaltida qazanılan qələbəni görə bilmədi. Texliyə edilmişdi. Neçə belə yaralımız oldu. Hamısı 28 il əvvəlin məglubiyətinin qisasını alanların sırasında olmaq istəyirdi.

Kəlmələrdən qururlarıq.



Qururlarıq ki, yaşından 10-12 yaş böyük olan bir döyükşün şəhidlərinin də əvəzinə döyükşənlərimiz Daşaltıda Şuşayacan, Şuşadan Zəfərəcən qalibiyət bayrağını ucalarda saxladılar.

Yadına düşür: Zəfərdən sonra demisdim ki, müüm mövqə qələbəsi, Daşaltının ermənilərən temizlənməsi Şuşaya yol açacaq. Bu yolu açanların sırasında siz də olacaqsınız. Dediklərim döyükşürlərimizin döyük əzmini, qələbə ruhunu kükretmişdi. Şəkillərən gördüyüümüz Şuşa bütün əzəmetiyle görünənde, o ucağıa əl uzatdıq, çatmadı.

Major Nicat Hacıyev İkinci Daşaltı əməliyyatını Şuşa əməliyyatının başlangıcı adlandırmış. Adlandırma könlü müzəcədi. "Daşaltı döyükşənlərdə qazanılan qəlebə Zəfəri tezlisdirəcəkdi. Ona görə hər döyükşü Daşaltı döyükşərini ermeniliklə son döyükşən əvvəlki döyükşü bilirdi. Döyükşədən bir yaralımız qalırdı, nə də şəhidimiz. Bu döyükşə qətiyyətin döyükşüydü. Döyükşə ərefəsində komandirin dedikleri zabitlərin də, əsgərlərin də döyükşə əzmini, qələbə ruhunu kükretmişdi: Daşaltı Şuşaya pilləkəndi. O pilləkəni nə qədər tez alsaq, Şuşaya bir o qədər tez qovuşarıq. Daşaltı döyükşü Şuşanın işğaldan daha tez azad edilməsi döyükşüydü. Döyükşələrdən birinin göy üzüne piçiltisini da eşitmışdım: "Tanrı, mənə Şuşaya çatananın ömür ver". Daşaltida belə döyükşələr döyükşürdülər..."

Daşaltı döyükşərən işlərən iştirakçıları xatırlayı (ve xatırlayı) ki, həmin gün yeller əsməyib, dərədən, təpədən, daşlıq massivlərdən, dağlıq ərazidən, dağ ətəyindən nəfəs-nəfəs yaxınlaşanlarımız Daşaltının "başına daşlar ələdi". Düşmən bu hücumun qarşısını alımaq üçün ciddi məqavimət göstərmək istəsə də, murazi gözündə qaldı. Daşaltı ermənilərdən təmizləndi...

Qar əriyir. Daşaltı əməliyyatında iştirak etmiş döyükşüller Xatirə qayasına sarı baxırlar. Bu baxışların doğmaliyində qədərsiz ehtiram görürük. Bu ehtiram tarixə görə etramıdı. Min illərin o üzündən boy göstərən bu görk işğalı sonlandırdı. Azərbaycanlı ermeniliyi diz çökdürdü. 2020-ci ilin 4 noyabrda başlanan döyükşərlərə İkinci Daşaltı əməliyyatında Azərbaycan Ordusunun qələbəsi Şuşanın işğaldan azad

edilməsinə açar olmuşdu. Şuşa uğrunda döyükşərlə başlayanda göylər döyükşələrlə ugurlamışdı. Bu ugurlamada ilahilik də vardi...

Xatirə qayasının bes-altı addimlığında dayanıb üzü Şuşaya sarı baxıram. Dağ qala divarındı. 1992-ci ilin mayında düşmən necə asdı bu divarları? 2020-ci ilin noyabrında Azərbaycan əsgərinin qolundan Vətən sevgisi yapıdı, döyükşə hazırlığı yapıdı, qələbə ruru yapıdı, azərbaycanlıq yapıdı. Şuşa işğaldən azad edildi. Bu gün burada təkcə Daşaltı əməliyyatında (1992-ci ilin noyabrında, 2020-ci ilin noyabrında) şəhid olanlar deyil, Şuşa uğrunda gedən döyükşərədə şəhid olanlar da anılır. Hərbi hissənin orkestri "Mehtər marşı"nı ifa edir. Bu, tarixin dünənlərinə sevginin, yaşatma istəyinin, yaşatma ifadəsidir.

1993-cü ildən 2020-ci ilə ki mi ermənilər yanvarın 26-da Daşaltida qələbə ovqatlı tədbir keçirirdilər. 2021-ci il yanvarın 26-da belə olmadı. 2020-ci ilin noyabr döyükşərlə buna son qoydu.

Şuşadan ayrı ellər, Sağ canı sayıı ellər Görəsən bilirdim Şuşanın dağlarını bürüyən boz dumanlar boz yelenli çalmadı?.. illər ötdü,

ötüşdü, İndi dağ da deyir ki, İndi daş da deyir ki, İndi ərş də deyir ki, Daşaltının qisası daş altında qalmadı!..

Döyükşəleri Zəfərəcən davam etdirən qəhrəmanlar, döyükşələrdə şəhid olan qəhrəmanlardan danışır. Abdulla Qurbanı Əbdül Noçuyevə oğlu kapitan Surxay Noçuyevin bölkələ birlikdə keçdiyi dağ ətəyini göstərir. Ata baxdıqca baxır, gözləri dolub-boşalır, birçə dəfə "Ay oğull!" - deyir. Səsində qurur da var, qəhər də. "Vaxt çatsa, imkan olsa, bir ömür baxar...", - düşünürəm...

Üräyinin gözü ilə baxanlar görürdü ki, qəhrəmanlıq ruhun Şuşanın dağlarıyla çiyinçiyinə dayanıb...

Gözəl ayamdı. Güneş düzü-dünyanı tutmuş qar qalağını səxavətli isidir. Mən "Azərbaycanlıyam!" deyənlər də, "Azərbaycan tək deyil!" deyənlər de qururla "Daşaltının qisası daş altında qalmadı!.." deyir. Nə gözəl səslənişdi!..

Rəşid HÜSEYNOV  
əməkdar jurnalist

## Azərbaycan zabiti Vətən naminə birlikdə döyüşməyə və canından keçməyə hazır olan komandirdir

(Əvvəli ötən sayımızda)

Azərbaycan əsgəri döyüş bayrağını şərəfi və namusu qədər uca tutur

Döyüslər ilk atılan, "Ardımcı!" deyən komandirlərimiz bütün dünyaya bir daha sübut etdirilər ki, Azərbaycan döyüşçüsü ölkəsinin Dövlət Bayrağını, eləcə də hərbi hissənin döyüş bayrağını şərəfi, namusu və ləyaqəti qədər dəyərləndirir, onu şərəflə keçmiş ilə bu günü, bu günü ilə gələcəyi arasında bağlılıq yaradan mütqəddəs simvol kimi sevir, bayrağını qorumaq üçün canından belə keçməyə hər an hazırlıdır. Cənubi bayraq ələmdir, aləmdir. Üzerində şəhidlərimiz qanının rəngi olan mütqəddəs bayrağımız xalqın şanlı tarixi yazılın salnamədir. Bayraq dövlətçiliyimizin simvolu, ölkəmizin atributu, vətəndaşlarımızın qurur mənbəyidir. Bu bayraqı ucalmaq, zirvələrə dalgalandırmaq nə qədər qürurvericidir, onun ucalması, qorunması naminə candan keçmək də bir şərəfdir.

Canım, qanım, mütqəddəsdir bayrağım. Mütqəddəsliyi üstündəki qandır. O, candır! Cahandır! Azərbaycandır!

Təsadüfi deyil ki, Zəfərimiz naminə saatın zabitlərimiz, həmçinin hər bir hərbi qulluqçu döyüşə məhz sinesində gəzdirdiyi Azərbaycan bayrağı ilə gedirdi. Qürurvericidir ki, azad edilen yaşayış məntəqələrimizdə, yüksəkliklərdə məhz həmin bayraqlar dalgalanır. Vətən müharibəsində əsgərimiz, zabitimiz irəlide bayrağımızı necə ucalmağa, zirvələre sancımağa can atırdı, arxa cəbhədə həmrəylik nümayiş etdirən xalq da şəhərləri, kəndləri üçrəngli bayrağımızla bəzəmişdi. Düşmən işğalından azad edilmiş şəhər və rayonlarımızda Müzəffər Ali Baş Komandanın ucallığı, yüksəkliklərə sancılan bayraqlar bu gün də vüqarla dalgalanır. Dünyanın harasında yaşamasından asılı olmayıaraq hər bir azərbaycanlı bunu görür, sevinir, qururlaşır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə sancılan bayraqlarımızın Zəfer paradında nümayiş etdirilməsindən duydugumuz qurur, fərəh hissi heç vaxt Azərbaycan sevənlərin yadından çıxmayaçına əmənmə.

Fikrimcə, işğaldan azad olunan torpaqlarda Azərbaycan bayrağının dalgalanması bu amal naminə canından keçən şəhidlərimizin ruhlarını şad edir. Təsadüfi deyil ki, şəhidlərimiz də məhz Azərbaycan bayrağının müşayiəti ilə, bayraqla süssənərək dən edilirler. Sonra da həmin bayraq şəhidin ailəsinə tehvıl verilir. Şəhid ailəsi bayrağı öpüb gözünün üstə qoyur, övladından xatire, yadigar, Vətən, övlad əmanəti, ən qiymətli atribut olaraq qoruyub saxlayır. Azərbaycan xalqının böyüküyü, Vətən, bayraq, torpaq sevgisi, dövlətinə sədaqəti, hörməti, ehtiramı və dəstəyi, bax, budur.

Şəhid ruhları da şadlanar yaman, Bayraqlar zirvəyə sancılan zaman.

Döyüş hazırlığının səviyyəsi və peşəkarlıq ordu quruculuğunu ən əsas keyfiyyət göstəricisidir

Azərbaycan zabitlərinin xüsusiyyətlərinən danışarken onu da qeyd etmək lazımdır ki, komandirlər bütövlükdə Azərbaycan dövlətinin müdafiəsi, toxunulmazlığı üçün şəxsi məsuliyyət daşıdıqlarını şürru şəkillə dərk edir, Vətənin müdafiəsinin təmin olunması naminə daim öz üzərlərində çalışırlar. Bu məsuliyyətli vəzifələrin öhdəsindən gəlmək üçün zabitlərimiz hərbi bilik və səriştələrini durmadan artırırlar. Xüsusiyyətindən indiki informasiya-psixoloji müharibələrin, terror, təxribat əməliyyatlarının genişləndiyi vaxtda özlərini ölkəmizin müdafiəsinə hazırlayırlar. Vətən müharibəsində Qələbəmizi təmin edən amillərdən biri də məhz təcrübə, peşəkarlıq oldu.

Birinci Qarabağ müharibəsində sonrakı illərdə tədris prosesində, məşqələrdə, təlimlərdə, müxtəlif kurslarda nəzəri-praktiki biliklərini artırıran zabitlər bəzi aspektləri

bir an belə unutmadı. Öyrəndi, öyrətdi, inkişaf etdi və peşəkarlaşdı. Özünü həllədici döyüslərə, Ali Baş Komandanın "Irəli!" əmrinə hazırladı.

44 günlük Vətən müharibəsi göstərdi ki, hər bir hərbi qulluqçu döyüşçü, ən əsası Vətənini sevən vətəndaşdır

Zabitlərimiz tabeliyində olan əsgərlərin sədaqətli Vətən müdafiəçiləri kimi yetişməsi üçün əllerindən gələni əsirgəmədi. Onlar həmişə verdiyi sözün ağası olmağa çalışı, sözü ilə əməli, fəaliyyəti arasında uyğunsuzluğun yaranmasına imkan vermədilər. Onlar heç vaxt unutmadılar ki, komandır hərbi mütəxəssis olmaqla yanaşı, həm də ona etibar edilmiş neçə-neçə gəncin təriyəcisi, ideya ilhamçısıdır. Tabeliyində olanların ürəyinə, qəlbini və şüuruna hakim olmağı bacaran komandirlər döyüş tapşırıqlarının icrasını daha inamlı, uğurla təmin etməyə müvəffəq oldular.

Azərbaycan zabiti peşəsinə ümumməlli lider Heydər Əliyevin və Ali Baş Komandanın qeyd etdiyi kimi, peşələrin ən şərəflisi, ən məsuliyyətli kimi yanaşdırılar və dövlətimizin mənafeyini maraqlarından üstü tutmağı bacardılar.

Düzdür, ister xidmətdə, isterse də döyüşdə hərbi qulluqçu ona verilən əmri söz-süz, sorğu-sualsız icra etməlidir. Əmri müzakirə etmək, yaxud onu icra etməməyi ağlıdan keçirmək artıq cinayət sayılır. Döyüşdə isə əmri icra etmənək həmdə xəyanətə bərabərdir. Bu mənada zabitlərimiz barədə "döyüşdə komandırın rolü böyükdür" demək, sadəcə sıradan bir fikir, rəqləmentə siğan ifadə üsuludur. Cənubi məhz onların bu mühüm rolunun neticəsidir ki, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandanın da qeyd etdiyi kimi, Vətən müharibəsində şəxsi heyət arasında bir nefer fərərlik edən, döyüşdən yayının olmadı. Odur ki, haqq-ədalət naminə "döyüşdə komandirlərin rolü əvəzolunmazdır" demək daha düzgün olardı. Komandır həm də rəhbərlik etdiyi şəxsi heyətin lideridir. O, daima nümunə olmağı bacarmalıdır.

Sözün həqiqi mənasında, ister gündəlik xidmətdə, isterse də təlimlərdə, məşqələrdə komandırın rolü həllədicedir. Dövlətinə, Hərbi anda sadıq olan, xidməti vəzifələrini və döyüş tapşırıqlarını vicdanla yeri-nə yetirən, xalqın, dövlətin marağını şəxsi marağından, mənafeyindən qat-qat üstün tutan və sözün əsl mənasında, komandır olmağı bacaran zabitlər ordu quruluğu prosesində böyük rol oynayırlar. Təmənnasızlıq, düzgünlük, səmimiyyət, təvazökarlıq, düzümlülük kimi dəyərləri heyatında, xidmətində rəhbər tutan, ədaletli olan, özündə daim nizam-intizam təriyə edən, qətiyyət, qələbəyə inam kimi əsas mənəvi keyfiyyətlərə yiyələnən zabitlərimiz daima dövlətimiz, Müzəffər Ali Baş Komandanın diqqət və qayğısını hiss edir, dəha böyük sevgi, həvəsə Vətənə xidmətini davam etdirirlər. Ordumuz bu gün də işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızın etibarlı müdafiəsini təmin etmək naminə keşikdər, ayıq-sayıqdır və düşmənin istenilən təxribatının qarşısını almağa hazırlıdır, qadirdir.

Döyüşə girəndə "Ardımcı!" əmri verən həmin komandır bir anda mərdlik, cəsarət, igidlik və Vətən üçün canından keçməyə hazır olan qəhrəmanlıq simvoluna çevirilir. Azərbaycan zabitinin bu addimından, cəsarətindən, şücaetindən, comərdliyindən ruhlanan minlərlə əsgərimiz ölümün gözününe dik baxaraq, düşmən üzərinə yerdidi və ərazi bütövlüyüümüz təmin edilməsi naminə həyata keçirilən döyüş əməliyyatlarında vuruşdu, şəhid oldu, yaralandı, qalib gəldi, Zəfer qazandı. Vətən müharibəsinin 44 gündə biz bunun şahidi olduk, bütün bu anları "Dəmir yumruq" olan xalq olaraq qururla yaşadıq.

Sonda xüsusi olaraq bir məqamı da qeyd etmək istəyirəm: əminlik hissi! Bəli, Azərbaycan zabitinin xalqına, dövlətinə, Ali Baş Komandanına, Ordusunun qüdrə-

tinə, texnikasının müasirliyinə, silahının mükəmməlliyinə, seçilən taktikanın, qəbul edilən qərarların, verilən əmərlərin, görülən tədbirlərin, atılan addimlərin düzlüyünə, eləcə də döyüşə apardığı şəxsi heyətə, rəhbərlik etdiyi kollektivə olan əminlik hissi idi. "Ardımcı!" deyərək düşmən üzərinə yeri-nən komandır döyüş meydanında tək qalacağını ağılna belə getirmədi və səngərdən tərəddüb etmədən irəli sıçradı. Cənubi zabitimiz əmin idi ki, o, irəli atıldı, səngərdə olan hər bir əsgər onuna bərabər düşmən üzərinə şığıyacaq, torpaqlarımızın azad edilməsi naminə döyüşə atılacaq və canını bə yolda fəda etməkdən çəkinməyəcəkdir. Zabitimiz bu əminliyə gündəlik xidməti, şəxsi heyətə, tabeliyində olan kollektivə münasibəti nail olmuşdu.

Bir də komandırın "Ardımcı!" əmrini yeri-nə yetirən, döyüş tapşırığını icra edən əsgərlərin, döyüşçülerin əminlik duyğusunu var idi. Düşməndən torpaqlarımızı azad etmək naminə döyüşə girən hər bir döyüşü əmin idi ki, irəlidə addimlayan Azərbaycan zabiti birlikdə Vətən naminə savaşmağa, canından keçməyə, yeri gələsə, ölümün üzərinə getməyə layiq olan komandirdir. Şəxsi heyət irəlidə əldə silah düşmən üzərinə yeri-nən komandırın onları Zəferə aparacağına əmin idi.

Torpaqlarımızın azad edilməsi naminə gedən döyüşlər xalqımızın qətiyyətini, iradəsini, casarətini, dönməzliyini, birliyini, həmrəyliyini hər kəsə sübut etdi. Bütün dünyaya Azərbaycan xalqı özü elə "Dəmir yumruq"dur mesajını verdi.

Xalq "Yanındaydım" dedi, Müzəffər Ali Baş Komandan "Irəli!" əmri verdi, komandır "Ardımcı!" dedi, döyüşçü "Səninləyik, komandır!" deye hayqıraraq inamlı düşmənin üzərinə yeridi və tariximizin misilsiz Zəferi qazanıldı.

**Sözdə:** Qədim bir filosof deyib ki, insanın əməli daim onun sözlerindən daha təsirlidir. Bu mənada Azərbaycan Ordusu, onun sıralarında xidmət edən zabitlər, gizirlər, əsgərlər sözlərini əməlləri ilə Vətən müharibəsində Qələbə qazanaraq dedi. Döyüşçülərimiz verdikləri sözə, içdikləri Hərbi anda sadıq qaldıqlarını döyüş meydanında Şanlı Zəferin təntənəsini yaşıamaq xoşbəxtliyini xalqımıza ərməğan edərək səbūta yetirdilər.

Ruhu göylərə, canı-qanı Vətənə, şərəfi isə yalnız özünə məxsus olan Azərbaycan zabiti "Ardımcı!" deyərək ilk döyüşə atılan komandır bir anda hər kəsin gözündə dağlar, azad etdiyi zirvələr, düşməndən təmizlədiyi yüksəkliliklə qədər ucaldı.

Zəfer Günü, torpaqlarımızın 30 ilə yaxın davam edən düşmən işğalından azad edilməsinin birinci ildönümünü yola saldıqdan sonra artıq çəkinmədən, sıxlımadan fərəhə deyə bilərik ki, Vətənə, xalqa, dövlətə, Müzəffər Ali Baş Komanda-na, Hərbi anda sadıq komandirlər Qəlebəmizin təməl daşı, Zəfer Günüñün carcları, Zəferimizin sütunları oldular.

Bütün bu sadaladıqlarımızdan sonra aşağıdakı fikirləri bir daha qeyd etmək yeri-nə düşər. Ən gözəl keyfiyyətlərlə, ən ali duygularla yaşayan, xidmət edən, vuruşaraq şəhid olan, döyüşdə sağlamlığını itirən, sağ-salamat evinə, ailəsinə qayıdarlaq Vətənəne yene də sədaqətə xidmət etməkdə davam edən hər kəs - əsgər, əvvəl, gizir və bütün zabitlər Zəfer fəxarəti, Qələbə sevincini yaşayan bütün soydaşlarımız tərəfindən minnetdarlıq hissi ilə xatırlanır, anılır, heç vaxt unudulmur. Bu da ən gözəl mənəvi, əxlaqi keyfiyyətləri qurulan, yaşadan Azərbaycan xalqının qürdətinin, böyükliyünün, qədirbilənliliyinin təcəssümüdür.

"Ardımcı!" deyərək ilk döyüşə atılan, Vətən naminə canından keçməyə hər an hazır olan, döyüş tapşırığının icrası zamanı şəxsi igidlik nümunəsi göstərərək hamının gözündə azad etdiyi zirvələr, yüksəkliklər qədər ucalan və bir anda qəhrəmanlıq simvoluna, şücaət, mərdlik etalonuna çevrilən Azərbaycan zabitlərinə və Vətən uğrunda, ərazi bütövlüyüümüz naminə döyüşən hər kəsə hörmət və ehtimala...

"Prezident İlham Əliyevin sərkərdəlik məharəti Azərbaycan Ordusunun möhtəşəm Qələbəsini təmin edib"

*2020-ci ilin payızında 44 günlük Qarabağ müharibəsində Prezident İlham Əliyevin sərkərdəlik məharəti Azərbaycan Ordusunun möhtəşəm Qələbəsini təmin edib. Məhz dövlət başçısının liderliyi sayasında azərbaycanlılar 30 ilə yaxın Ermənistən işğalı altında qalmış əraziləri azad ediblər.*

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözərə jurnalist Motaz Muxi Əbdül Həmidin İordaniyanın "Nayrouz" agentliyinin saytında dərc olunmuş məqalesində yer alıb.

Bu günlərdə Azərbaycan xalqının 20 Yanvar faciəsi qurbanlarının xatirəsini andığını diqqətə çatdırıb müəllif yazıb: "Həmin hadisələr zamanı nümayişə çıxan insanlar həm ermənilərin Azərbaycan ərazilərini zəbt etmək cəhdlərinə, həm də soydaşlarının müasir Ermenistanda yerləşən dədə-baba torpaqlarından qovulmasına etiraz edidilər. Qanlı Yanvar faciəsindən 30 il sonra - 2020-ci ilin sentyabr-noyabr aylarında qəhrəman Azərbaycan əsgərləri tarixi ədaləti bərpa etdirilər. Artıq onların həyatlarını qurban verdikləri məqsədə nail olunub, işğaldan azad edilmiş torpaqlarda bütün şəhidlərin ruhuna dualar oxunur".

Məqalədə Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artmasından, hazırda Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etməsindən, İslam dünyasının ayrılmaz hissəsi olmasından da bəhs edilir. Müəllif vurgulayır ki, rəsmi Bakı bütün ölkələrlə, o cümlədən İslam dövlətləri ilə məhrəban qoşuluq elaqələrini möhkəmləndirir. Azərbaycan, eyni zamanda, müasir dövlət quruculuğu, demokratianın inkişafı və vətəndaş azadlıqlarının, plüralizmin təmin edilməsi sahələrində böyük nailiyyətlər qazanıb. Özünün sülhsevər siyasetinə, başqa dövlətlərin ərazi bütövlüyüne hörmət, regional sabitlik və inkişaf prinsiplərinə sadıq qalan Azərbaycan, hemçinin əreb ölkələrində də etibarlı tərəfdəş və dost imicinə malikdir.

*Məişət***Əsgərlərimizin məişət şəraiti daima diqqət mərkəzindədir**

*Hərbi qulluqçuların sosial-məişət şəraiti həmisi dəqiqat mərkəzində saxlanılan məsələlərdəndir. Vətən müharibəsindən sonra da bu istiqamətdə mühüm addımlar atılır. İşgaldən azad olunan ərazilərdə disloksiya edilən hərbi hissələrdə müasir standartlara cavab verən əsgər yataqxanaları, ideoloji, xidməti, tədris və istirahət otaqları, yeməkxana, tibb məntəqəsi, hamam-camaşırxana və digər obyektlər inşa edilir. Əsgərlərin zəruri ehtiyaclarının ödənilməsi və döyüş təminatını yerinə yetirməsi, həmçinin istirahətləri və asudə vaxtlarının səmərəli keçməsi üçün hərtərəfli şərait yaradılır.*

"N" hərbi hissəsində əsgərlərimiz üçün yaradılan məişət şəraiti ilə tanış oldu. Əsgər yataqxanasında səliqə-sahman və təmizlik nəzərimizdən qaçmadı. Müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmet hərbi qulluqçusu əsgər Çerkez Qasımovun nəzareti ilə bir neçə əsgər yataqxanada səliqə-sahman yaradıldı. Vətən müdafiəçiləri işlərini yekunlaşdırıldıqdan sonra onlarla həmsöhbət oldu.

Yaradılan sosial-məişət şəraitindən danışan Cərkəz bildirdi ki, təmizlik imandan gəlir. Şəxsi həyətin geyimi, şəxsi gigiyenasi nəzarətimizdədir.

Hərbi hissədə fəaliyyət göstərən hamam-camaşırxanada mütəmadi olaraq döşək aqları, geyim əşyaları yuyulur və dəyişdirilir.

- Hərbi hissədə əsgərlərin nümunəvi xidmət etməleri üçün hər bir şərait yaradılıb. Yuxarı komandanlığın şəxsi heyətə göstərdiyi diqqət və qayğı onları xidmetlərində daha da məsuliyyətli olmağa ruhlandırır. Hərbi qulluqçular da onlara olan etimadı hər an doğrultmağa hazırlırlar. Neçə ki, Vətən müharibəsində Azərbaycanın mərd və cəsur oğulları düşmənin təxribatlarının

qarşısını alaraq torpaqlarımızı işgaldən azad etdilər. Vətənin müdafiəsində dayananlar Aprel döyüslərində başlanan Böyük Qələbəyə gedən yolu müvəffeqiyətlə yekunlaşdırıldılar.

Öyrənirik ki, müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmet hərbi qulluqçusu əsgər Çerkez Qasımov Vətən müharibəsinin iştirakçısıdır. Döyüslər zamanı igitlik və mərdlik nümunəsi göstərdiyine görə Ali Baş Komandanın müvafiq Sərençamina əsasən "Suqovuşanın azad olunmasına görə" medalı ilə təltif edilib.

Əsgərlər Elnur Nəsirov, Elvin Həbibli və Murad Xanıyev xidmətə gəldikləri gündən reşadətli ordumuzun layiqli əsgəri olmağa çalışdıqlarını dedilər. "Üzərində doğulub boyabaşa çatlığımız torpağın hər qarşı müqəddəsdir. Vətənimizə uzanan düşmən əllərini qopararaq, bütün dünyaya Vətənimizi canımızdan çox sevdiyimizi göstərdik. Bu gün döyüş meydانında qəhrəmanlıq salnaməsi yazan komandirlərimizin tabeliyində xidmət etməkdən qürur duyuruq. Vətənimizin azadlığı, ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban verənlərin keçdiyi döyüş yolu hər birimiz üçün nümunədir."

Əsgərlər onu da vurğuladılar ki, əsgər yataqxanası, yeməkxana, məişət, ideoloji otaqlarımız müasir standartlara uyğun olaraq, lazımi avadanlıqlarla təchiz olunub. Qalib ordunun əsgərləri olaraq üzərimizə yalnız nizam-intizamlı olmaq, verilən tapşırıqları vaxtlı-vaxtında və dəqiq yerinə yetirmək düşür.

Hərbi hissədə yaradılan yüksək şərait bir dəha sübut edir ki, hərbi qulluqçuların sosial-məişət şəraiti yaxşılaşdırılması, ordunun maddi-texniki təminatının gücləndirilməsi olke rəhberliyinin diqqət mərkəzindədir və bu istiqamətdə aparılan işlərin təkmilləşməsi uğurla davam etdirilir. Bu cür şəraitde xidmət edən hərbi qulluqçular üzərlərinə düşən vəzifələrin öhdəsində layqincə gelirlər. Onları yaxından tanıdlıqca bir dəha əmin olursan ki, Vətənimizin müdafiəsi əmin əllərədərdir.

**Kapitan  
Ruslan HƏSƏNZADƏ  
"Azərbaycan Ordusu"**

**Xəbərlər: hadisələr, faktlar**

Türkiyənin Milli Kəşfiyyat Təşkilatı daha bir təhlükəli terrorçunu yaxalayaraq ölkəyə getirib

 Türkiye təhlükəsizlik qüvvələri tərefindən axtarışda olan terrorçu Nuri Gökhan Bozkır Ukraynada yaxalanaraq ölkəyə getirilib.

Türkiyə Milli Kəşfiyyat Təşkilatının (MIT) əməkdaşları terrorçunu polis orqanlarına təhvil veriblər.

Nuri Gökhan Bozkır 2002-ci il dekabrın 18-də görkəmli tarixçi və yazıçı Necip Habemit-oğlunun həlak olduğu terror aktının təşkilində ittiham edilir.

**Çin Müdafiə Nazirliyi: Çin ordusu Olimpiya Oyunlarında təxribatlara qarşı hazırlıdır**

 Çin silahlı qüvvələri Pekin-2022 Qış Olimpiya Oyunları vaxtı istənilən xarici təxribata və gözlənilməz hallara cavab verməyə tam hazırlıdır.

Çin Milli Müdafiə Nazirliyinin mətbuat katibi U.Çien yanvarın 27-də keçirdiyi mətbuat konfransında ABŞ hərbi dəniz qüvvələrinə məxsus gəmilərin Çin etrafına doğru mümkün hərəketini şərh edərək belə deyib.

Olimpiya oyunlarının beynəlxalq ictimaiyyət üçün böyük idman tədbiri olduğunu vurğulayan Milli Müdafiə Nazirliyinin rəsmisi bildirib ki, Çin, sadə, təhlükəsiz və möhtəşəm bir Oyunlar təqdim etmək üçün bütün tərəflərlə birlikdə çalışacaq.

**Pakistan silahlı şəxslərin hücumu nəticəsində 10 hərbçi həlak olub**

 Belucistan əyalətinin cənub-qərbində silahlı şəxslərin hücumu nəticəsində Pakistan ordusunun 10 hərbçisi həlak olub.

Bu barədə "Dawn" qəzeti Pakistan Müdafiə Nazirliyinin ictimaiyyətə əlaqələr şöbəsinə istinadla məlumat yayıb. Məlumatə görə, ekstremistlər Keç rayonunda yerləşən nəzəret-buraxılış məntəqəsinə hücum edib. İntensiv atışma nəticəsində 10 hərbçi və həlak edən şəxslərdən biri həlak olub, bir neçə nəfər yaralanıb, üç silahlı ise əsir düşüb.

Qeyd edək ki, 2021-ci ilin sonlarında Belucistan əyalətində vəziyyət gərginleşib. Pakistan hökumətinin ölkədə mərkəzi hakimiyəti gücləndirmək istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirlər buna qarşı çıxan millətçi və separatçı gruppaların feallığını artırıb. Ekstremistlərin hücumları global "Bir kəmər, bir yol" layihəsinin əsas obyektlərindən biri olan Qadər dəniz limanının, eləcə də Çinin köməyi ilə Pakistan tikilən digər iqtisadi obyektlərin təhlükəsizliyinə ciddi təhdid yaradır.

**Tacikistan-Qırğızıstan sərhədində atışma olub**

Tacikistan və Qırğızistan sərhədində iki ölkənin sərhədçiləri arasında atışma olub.

Bu barədə Qırğızistan dövlət milli təhlükəsizlik komitəsinin sərhəd xidməti məlumat yayıb. Tacik tərefinin minomyot və qranatomiyotlardan istifadə etdiyi bildirilir.

"Tacikistan və Qırğızistan sərhəd qoşunlarının bölmələri arasında əsas atışmalar Tort-Koço və Cır-Dobo ərazilərində baş verib", - məlumatda belə deyilir. Həlak olanlar və yaralananlar barədə hələlik məlumat yoxdur.

Sərhədəki gərginlik Qırğızistanın Batken və İsfan şəhərlərini birləşdirən yolun Düşənbə tərəfindən birtərəfli qaydada bağlanması fərunda yaranıb. İki ölkənin məmurları gərginliyi aradan qaldırmaq üçün hadisə yerinə gəliblər.

**AZERTAC-in materialları əsasında**

**Hərbi texnikalar, silahlar****"Amazon" çoxfunksiyalı zirehli maşın**

İanmış partlayıcı maddələrə qarşı davamlı, güllə keçirməyən zirehli gövdəye və şüselərə malikdir.

Turbo-dizel motorlu zirehli maşın saatda 110 km sürətlə hərəkət edir. 800 mm dərinliyi olan suдан, 400 mm qalınlıqda qar örtüyündə asanlıqla keçir.

"Amazon" 70 %-lik yüksəkliyə qalxa bilir. 40 %-lik yamacda yana əyilmiş vəziyyətdə hərəkətini tam təmin edir. Amazon +49°C istiyə, -32°C soyuğa davamlıdır. Çəkisi 14500 kq-dır. Uzunluğu 5500 mm, hündürlüyü 2600 mm-dir. Nəhəng maşın olmasına baxmayaraq şəhərdə, dar küçələrdə, döngələrdə sərbəst hərəkət edə bilir. Zirehli maşınidan ambulans kimi də istifadə etmək mümkündür. "Amazon"u fərqləndirən xüsusiyyətlərindən biri də avtomatik yanğınsöndürmə, insansız uzaqdan idarəetmə və mərkezi təkərsiştirmə sistemidir. Bu xüsusiyyətlərlə yanaşı, maşın partlamış təkerlə 40 km hərəkət edə bilir.



Zirehli maşında arxa görüntüsü kamerası və qarlılıqda kamuflaj işığı ilə təmin olunub. Bunlarla yanaşı, sürücünün məlumat naviqasiya sistemi və hədafi təyin etmə cihazı mövcuddur.

**Hazırladı:**  
**Könül CƏFƏRZADƏ**  
"Azərbaycan Ordusu"

*Nümunəvi xidmət*

## Ömrün mənasıdı Vətənə sevgi!

27 sentyabr 2020-ci il təxribat aparılan sülh danışçılarının sonu oldu. Əks-hükum əməliyyatlarının başlanılması ilə Azərbaycan Ordusu tarixi ədaləti bərpa etmək üçün ilk addimlarını atdı. İgid oğullarımızın hər biri ayrı-ayrılıqla bu şanlı tarixinin bir parçasına çevrildi. Belə qəhrəman oğullarımızdan biri ilə "N" hərbi hissəsində tanış olduq. Müddətdən artıq heqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu Natiq Qəhrəmanov da xalqımızın 30 illik torpaq həsrətinə son qoyulması missiyasında iştirak edən oğullardandır. Döyüslərdə fərqləndiyi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə "Füzulinin azad olun-



masına görə" medalı ilə təltif olunan N.Qəhrəmanov Goranboy rayonunun Quşçular kəndində doğulub boyra-başa çatıb. Qəhrəmanımızı yaxından tanımaq, döyük xatirələrini qələmə almaq üçün onunla səhbətləşdik.

"Bu gün qurur duyuram ki, qalib ordunun hərbi qulluqçusuyam", - deyə Natiq səhbətə başladı. - Vətənə xidmət etmək ilk önce hər kəsin vətəndaşlıq borcudur. İllərə doğma torpaqları düşmən işğalında olan ölkənin vətəndaşı kimi mən də Ali Baş Komandanımı-

zin "Irəlil" əmrini səbirsizlikle gözləyirdim. Xidmətə başladığım ilk gündən doğma torpaqlarımıza ilk ayaq basanlardan olmağın xəyalını qururdum. 27 sentyabr 2020-ci il tarixində Ali Baş Komandanımızın əmri ilə əks-hükum əməliyyatları başladığı gün idarə etdi - yim döyük texnikası ilə cəbhə xəttini yarib doğma torpaqlarımıza doğru irələdikcə qurur hissi keçirməmək mümkünsüz idi. Təbii ki, döyüslər qansız, itkisiz olmur. Füzuli istiqamətində gedən qızığın döyüşlərdə müşahidə aparan zaman komandirim baş leytenant Elsevər Şirəlizadə yaralandı. Onun yaralandığını görən anda kömək üçün yanına getdiyim - mən de sağ cınimdən mərmi yarası aldım. Sevinirəm ki, yaralı olsam da komandirimi texliyə etməyi bacardım. Hər ikimiz hərbi hospitalda müalicə olunduqdan sonra yenidən döyüslərə qatıldıq. Döyüslər zamanı düşmənin bir çox texnikasını, dayaq məntə-

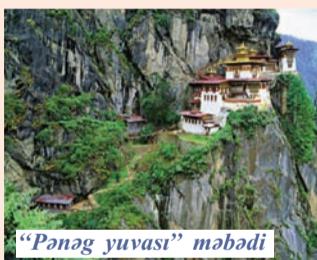
qəsini ve canlı qüvvəsini məhv etdik. Onların ordu muzun gücündə qarşısında tab getirə bilməyib silah-sursatlarını, texnikalarını, mövqelərini ataraq qaćmalarını görmək bizləri daha da sevindirirdi. Uğurlu döyük əməliyyatları nəticəsində artıq doğma torpaqlarımızda şanlı Azərbaycan bayraqı dalgalanır. Qara-bağımızın hər qarışı qəhrəman Azərbaycan əsgərinin nəzarətindədir. Vətənə sevgidən nəzarətindədir. Vətənə sevgidən istirakçı olmağıla qürurlanıram. Düşmən bilməlidir ki, Azərbaycan Ordusunun hər bəri qulluqçusu Vətənə müdafiəsində möhkəm dayanıb. Bu möhkəmlik Vətənə sevgidir. Vətənə sevgi vətənədir, vətəndaş edir bizləri...

Hərbi qulluqçumuzla səhbətdən sonra bir daha emin olduğunu, Vətənimizi etibarlı ığidlər müdafiə edirlər. Belə igid oğullarımızın sayesində düşmən və bütün dünya Azərbaycan Ordusunun gücünü gördü. Və bir daha emin oldu ki, Azərbaycan əsgərinin ömrünün mənası Vətənə sevgidir!

**Leytenant  
Oruc MUSTAFAYEV  
"Azərbaycan Ordusu"**



**Təyyare "qəbiristanlığı":** ABŞ-in Arizona ştatında səhralıq ərazidə yerləşən təyyare "qəbiristanlığı" var. ABŞ Hərbi Hava Qüvvələrində istismar müddəti başa çatan "B-52" bombardmançı təyyarələri bu əraziyə gətirilir. Burada 500-ə yaxın istifadəyə yararsız təyyare var. Nəmlik və rütubətin olmadığı şəraitdə metal daha gec xərab olduğuna görə bu yer "qəbiristanlıq" üçün seçilib.



**"Pənəg yuvası" məbədi:** 1692-ci ilde "Əjdaha ölkəsi" kimi tanınan Cənubi Asiya dövləti olan Butan Krallığı ərazisində inşa edilən məbəd Tak-sanq-lakxanq, Paro Tak-sanq və Taksanq-dzonq adları ilə də tanınır. Hündürlüyü 3120 metr olan uçurumun üstündə yerləşən məbəd ilk baxışdan giriş əlçatmaz görünse də, əslində, məbədə çatmağın bir neçə yolu var: şimal-qərbən və cənubdan və ya şimaldan "Yüz min Pəri"

## Maraq dünyamız

### Dünyanın qəribə yerləri

**Yer üzərində gəzməli, görməli maraqlı yerlər çoxdur. Bunların arasında maraqlı olmaqla yanaşı, həm qəribə, həm də təhlükəli olan yerlər də var. Bu cür yerlərin hamisini təsəssüf ki, səyahət etmək mümkün deyil. Belə yerlərdən bəzilərinə təqdim edirik.**

və ya Bumda" adlanan qayalı bir yayladan. Daha sonra şam meşəsində keçən qatır yolu var. Bu yol məmər cələngləri və rəngli bayraqlar ilə bəzədilib.

Təbii mağaralardan ibarət bu məbəd həm də bud-distlər üçün müqəddəs sahilidir.

**Cəhənnəm qapısı:** Türkmenistanın Darvaza kəndinin yaxınlığında yerləşən bu krater "cəhənnəm qapısı" adı ilə tanınır. Yeraltı qazların toplaşlığı bu yeri 1971-ci ildə sovet geoloqları aşkar ediblər. Qazma işləri zamanı geoloqlar yeraltı boşluqla qarşılaşır və yerin üst qatı uçaraq diametri 60, dərinliyi təxminən 20 metr olan böyük çuxur əmələ gelir. Yerdən sızan qazların in-



san səhəhəti üçün təhlükəli olduğuna görə qazın ətrafa yayılmaması üçün geoloqlar onu yandırmağı qərara alırlar. Onlar hesab edirdi-

lər ki, yanğın bir neçə günə sönəcək, lakin bütün müdaxilələrə baxmayaraq yanğını söndürmek mümkün olmayıb. 1971-ci ildən bu vaxta qədər kraterdən çıxan qaz fasilesiz olaraq yanmağa davam edir.

**"Şampan havuzu":** Yeni Zellandiyanın Uai-O-Tapu (yerli dilde "Müqəddəs Sular" adlanır) vilayətində 900 il qabaq meydana gələn və "Şampan havuzu" adlanan ərazi var. Həmin ərazidə yerin altın-dan qaynayan isti su buxarla birlikdə sanki şampan butulkasından tökülmüş kimi görünür. Suyun tərkibindəki yüksək miqdarda karbondioksid və müxtəlif minerallər suyun üzündə müntəzəm olaraq köpük əmələ gətiridiyinə görə buranı "Şampan havuzu" adlandırırlar. Eni 65 dərinliyi isə 62 metr olan bu havuzun temperaturu 73-75, dibində isə 260 °C olur.

**"Şampan havuzu"**

Baxı şəhəri, akademik Səfaət Mehdiyev küçəsi 144, "Qızıl Şərq" hərbi şəhərciyi

Bir vaxtlar Maori savaşçılarının buraya ağrıyan əzələlərini müalicə etmək məqsədi ilə gəldikləri də deyilir.

**Sirli Kummakivi daşı:** Kummakivi daşı - böyük və yuvarlaq bir daş üzərində balanslı (tarazlı) şəkildə duran nəhəng və qeyri-adı geoloji formaya malik olan bir qaya parçasıdır. "Kummakivi" Fin dilində "qəribə daş" demekdir. Finlandiyanın Savonya vilayətinin cənubunda meşə ərazisində yerləşir. Daş min illərdir ki, təməlin səthində tarazlı bir şəkildə dayanıb. Hündürlüyü 5, eni 7 metr olan Kummakivi daşının 500 ton ağırlığında olduğu hesab edilir. Daşın altındakı qayanın səthi isə olduqca hamardır. Bu qeyri-adı təbii qaya həm yerli sakinlər, həm də turistlər



üçün böyük maraqlı seyr edilir. Bu daşların meşə ərazisində məhz buzlaqlar tərəfindən gətirildiyinə inanılır (təxminən 11-12 min il əvvəl). Ehtimal olunur ki, buzlaqların əriməsindən min illər sonra daş möcüzəvi şəkildə yerləşdiyi təbii yerində qalıb. Hələ ki dəqiq elmi izahı olmasa da, fizika qanunlarına zidd olaraq daş olduqca möhkəmdir və insan gücü ilə onu daşımaq mümkün deyil.

**"Azərbaycan Ordusu"**

## İdmən

Qadın güləşçimiz Alyona Kolesnik Rusiyada beynəlxalq turnirin finalına yüksəlib



Rusyanın Krasnoyarsk şəhərində ikiqat Olimpiya çempionu İvan Yariginin xatirə tur-niri start götürüb.

İlk yarış gündənə qadınlar - dan ibarət millimizin 2 üzvü xalça üzərinə çıxb.

Şəhane Nəzərova (50 kq) ilk görüşdə rusiyalı Darima Sanjeyevaya minimal fərqli uduzub - 2:3. Digər güləşçimiz Alyona Kolesnik (59 kq) startda rusiyalı Yuliya Artışkova "tuşə" ilə qalib gəlib. Yiğmamızın təcrübəli üzvü dördəbir finalda Mongolustan təmsilçisi Şovdur Baatarjavı sonuncu xal principinə əsasən (6:6) üstələyərək yarımfinala yüksəlib. Kolesnik yarımfinalda da Rusiya nümayəndəsi ilə qarşılaşıb. Yuliya Alborova üzərində tam üstünlük qələbə (14:1) qazanan Alyona adını finala yazdırıb.

Futbol üzrə Azərbaycan millisi yeddiqat Avropa çempionu olan İspaniya yığması ilə heç-heçə edib

Yanvarın 26-da futbol üzrə Azərbaycan milli komandası Avropa çempionatının final mərhələsində növbəti oyununu keçirib.

Niderlandın Qroningen şəhərində İspaniya komandası ilə qarşılaşan millimiz meydanı 2:2 hesablı heç-heçə ilə tərk edib.

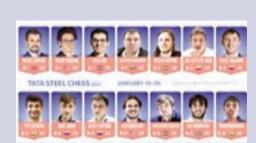
İsa Atayevin fərqləndiyi oyunda digər qol avtoqoldan qeydə alınıb.

Azərbaycan millisi ilk oyununda Gürcüstən komandasına 2:3 hesabı ilə uduzub. İspaniya seçməsi isə Bosniya və Herseqovinanı məğlub edib - 5:1.

Millimiz qrupun son oyununda yanvarın 29-da Bosniya və Herseqovina komandası ilə üz-üzə gelecek.

Hesabında 6 xal olan Gürcüstən millisi qrupda birinci pillədə qərarlaşır. Yeddiqat Avropa çempionu olan İspaniya seçməsi 4 xalla ikinci, Azərbaycan komandası isə 1 xalla üçüncüdür. Bosniya və Herseqovina yığmasının aktivində isə xal yoxdur.

**"Tata Steel Masters": Şəhriyar Məmmədyarov növbəti turda heç-heçəyə imza atıb**



Niderlandın Veyk-an-Zee şəhərində "Tata Steel Masters" şahmat turnirinin 10-cu turunun oyunları keçirilib.

Azərbaycan təmsilçisi Şəhriyar Məmmədyarov növbəti turda ABŞ təmsilçisi Samuel Shankland ilə qarşılaşır. Qarışfigurların oynayan şahmatçıımız 29-cu gedisədə heç-heçəyə razılaşıb.

Qeyd edək ki, on turdan sonra Ş.Məmmədyarov 6 xalla 3-cü pillədə qərarlaşır.

Turnir cədvəline 7 xalla hazırlı dünya çempionu, norveçli Magnus Karlsen başçılıq edir. Dairevi sistem üzrə keçirilən yarış 13 turdan ibarətdir. Turnirdə 14 şahmatçı iştirak edir.

**AZERTAC-in materialları əsasında**

Müddəli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu əsgər Sultanlı Murad Yaşar oğluna məxsus SX № 0652696 nömrəli hərbi bilet itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əsgərov İsrail Əlibala oğluna məxsus № 051591 nömrəli "Mühərbi Veteranı vəsiqəsi" itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Günəşov Vüqar Rafiq oğluna 1995-ci ildə C.Naxçıvanski adına Hərbi Lisey tərəfindən verilən A № 017089 nömrəli tam orta təhsil haqqında atestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qəzet həftədə iki dəfə (III-VI günlər) neşr olunur. "Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində sahifələnərək "Hərbi Nəşriyyat" in mətbəsində hazırlanır. Diapositivlər çap olunur. Əlyazmalara ray verilir, təqdim edilən yəzərlər mülliiflər qaytarılır. Qəzeti [mod.gov.az](https://mod.gov.az) saytından oxuya bilərsiniz.

Lisenziya № 361

Sifariş № 185

Nüsxə № 4080